

Ouderen(beleid) in het verkiezingsprogramma van Groen!

Bron: Groen! - Federaal verkiezingsprogramma 13 juni 2010

versie 19 mei 2010

1. Duurzame economie

24. Groen! ijvert voor een belangrijke opwaardering van de dienstensector. Via de sterke verlaging van de loonlasten en het verwerken van vrijwilligerswerk en mantelzorg in beleidsindicatoren zoals het ISEW en het GPI, zullen sectoren als de zorgsector eindelijk naar waarde geschat worden. Bij een groen economisch beleid worden deze sectoren dus eindelijk behandeld als volwaardige economische sectoren

2. Werk

Een zorgzame economie heeft arbeidskrachten nodig

33. Als we de transitie inzetten naar een 'duurzame economie' betekent dat ook een belangrijke opwaardering van de dienstensector. Via de sterke verlaging van de loonlasten en het verwerken van vrijwilligerswerk en mantelzorg in beleidsindicatoren zoals het ISEW, een index voor duurzame economische welvaart, en het GPI, de echte vooruitgangsindex, zullen sectoren als de zorgsector eindelijk naar waarde geschat worden. Bij een groen economisch beleid worden deze sectoren dus eindelijk behandeld als volwaardige economische sectoren.

34. Inzetten op zorg werkt. Groen! pleit voor jobs in de sociale sector. Met de sociale maribel zorgt elke euro lastenverlaging in de zorg voor nieuwe arbeidsplaatsen én voor betere zorg. De lastenverlaging wordt voor 100% omgezet in bijkomende jobs: de grootst mogelijke netto-opbrengst van jobs. De non-profitsector is zo vragende partij voor 25.000 jobs.

41. Groen! wil oudere werknemers de kans geven langer aan de slag te blijven (zie ook onderdeel Pensioenen in hoofdstuk Sociale Zekerheid). Dat vereist een beleid dat mensen in de loop van hun levensloopbaan meer kansen geeft om arbeid en gezin te verzoenen door periodes minder te werken. Groen! wil verder in bedrijven én bij de overheid een leeftijdsbewust personeelsbeleid promoten. Daarbij wil Groen! wil uitgroei banen, waarbij oudere werknemers via extra vakantiedagen en vormen van deeltijds werk hun arbeidstijd gradueel kunnen verminderen. Via systemen van mentorschap kunnen oudere werknemers jongere collega's coachen en opleiden. Het sociaal akkoord voor de welzijnssector, waarbij voor zware beroepen oudere werknemers extra vakantiedagen verwerven, kan daarbij model staan. Doordat via de uitgroei banen en het mentorschap de ouderen niet naar het systeem van vervroegde pensioenen worden doorgesluisd, bespaart de overheid op pensioenkosten.

42. We sturen de dienstencheques bij. Het systeem van de dienstencheques heeft voor bijkomende jobs voor laaggeschoolden gezorgd. Een evaluatie dringt zich echter op. Lokale besturen en organisaties gebruiken het stelsel immers ook om te besparen op de loonkost van bestaande vormen van poetshulp, waarbij er enkel jobs verschuiven. Groen! wil ook de erkenningsvoorwaarden voor dienstenchequebedrijven verscherpen en socialer maken, met gegarandeerde aandacht voor vorming en arbeidskwaliteit van de werknemers.

50. Een volwaardige tijdsverzekering maakt arbeid en gezin beter combineerbaar. Groen! wil de bundeling én geleidelijke uitbouw van diverse tijdsstelsels (ouderschapsverlof, tijdskrediet, loopbaanonderbreking, educatief verlof, ...) in een nieuwe pijler van de sociale zekerheid: de tijdsverzekering. Daardoor kunnen mensen op actieve leeftijd meer ruimte nemen om hun job en zorgtaken te combineren en hun inkomen blijft verzekerd wanneer ze meer tijd nodig hebben voor zorgtaken, bijscholing of sociale engagementen. Deze tijdsverzekering geeft anderen ook de kans om te werken.

51. Een tijdsverzekering geeft alle mensen in hun loopbaan basistijdsrechten en laat ze die verder opbouwen. Deze tijdsrechten zijn collectief gegarandeerd (via wetgeving of aanvullende CAO's) en zijn gelijkgestelde jaren in de pensioenopbouw. Mensen kunnen ze individueel opnemen wanneer ze meer tijd willen voor zorg voor kinderen of familieleden, om bij te leren of om andere engagementen als vrijwilligerswerk op te nemen. Dat vereist voldoende hoge uitkeringen om de tijdsrechten voor iedereen toegankelijk te maken, ook voor éénoudergezinnen of mensen met lagere inkomens. De tijdsverzekering overkoepelt, harmoniseert en versterkt zo de bestaande tijdsregelingen, zodat ze voor iedereen toegankelijk worden. De tijdsverzekering bestaat uit vier componenten:

- *Tijd voor kinderen.* Het is van persoonlijk en van maatschappelijk belang dat mensen meer tijd hebben voor kinderen en dat wie wil haar of zijn kinderwens (tijdig) kan waarmaken. Daarom wil Groen! een uitbreiding van het ouderschapsverlof tot één jaar per kind, op te nemen voor kinderen 18 worden, als een eerste pijler van de tijdsverzekering.

- *Tijd voor zorg.* Met de vergrijzing van onze samenleving is het van persoonlijk en van maatschappelijk belang dat mensen tijd hebben voor zorgtaken. Voor Groen! vormt zorgverlof daarom een tweede pijler van de tijdsverzekering. Dat zorgverlof omvat het huidige recht op palliatief en zorgverlof. Groen! bepleit dat een werknemer reeds één week na zijn aanvraag dit (vaak dringend) zorgverlof kan opnemen. Een menselijke samenleving voorziet ook in een ruimer rouwverlof dan vandaag.

- *Tijd voor zelfontplooiing naast de arbeid.* Keuzes om bepaalde periodes de arbeidstijd te verminderen in functie van meer levenskwaliteit of andere maatschappelijke engagementen vertrekken niet alleen van tijd voor kinderen of voor zorgtaken. Groen! wil mensen meer ruimte geven voor engagementen naast de arbeidsmarkt. Groen! wil daarom uitbreiding van tijdskredieten als een derde pijler van de tijdsverzekering. Vooral vormen van deeltijds tijdskrediet maken meer duurzame combinaties van werk en andere engagementen mogelijk.

- *Tijd om te leren.* In de kennismaatschappij is veroudering van kennis een persoonlijk, een maatschappelijk én een economisch risico. Tegelijk kost bijscholing veel aan individuen: naast tijden opleidingskosten derft men vaak ook inkomen. Groen! wil daarom het recht op educatief verlof omvormen tot een leerkrediet voor iedere Belg op 18 jaar. Deze vierde pijler van de tijdsverzekering verzekert ook een

deel van het inkomensverlies wanneer mensen in onze kennismaatschappij minder gaan werken om opnieuw te kunnen studeren.

3. Armoede

55. We brengen alle minimumuitkeringen boven de Europese armoedegrens. Groen! wil dat alle minimumuitkeringen op één legislatuur boven de Europese armoedegrens geraken. Concreet betekent het groene voorstel dat de uitkeringen van alle gepensioneerden, leefloners (OCMW-steuntrekkers), gehandicapten, zieken,... boven de armoedegrens komen te liggen. Alles samen 431.200 mensen. Speciale aandacht voor de inkomenspositie van éénoudergezinnen gaat samen met een algemene verhoging van de minima. Groen! en Ecolo legden daarvoor een concreet en becijferd wetsvoorstel op tafel om de sociale uitkeringen en het leefloon op te trekken tot boven die armoededrempel. Het Rekenhof becijferde de kostprijs van dit plan op 1,254 miljard euro: een haalbaar bedrag. Hoe we dit financieren, wordt uitgewerkt in het hoofdstuk Begroting.

56. We maken alle uitkeringen welvaartsvast. We willen dat uitkeringen voor ziekte, werkloosheid of pensioen in de toekomst ook de evolutie van de welvaart volgen. De afgelopen twee decennia stegen de lonen veel sneller dan de uitkeringen. Daardoor groeide de kloof tussen sociale uitkeringen en het laatst verdiende loon schrikbarend. Zo verliezen werkloosheidsuitkeringen en pensioenen terrein ten aanzien van de evolutie van de lonen en van de welvaart. Groen! wil die stilzwijgende erosie van uitkeringen stoppen door ze welvaartsvast te maken, zodat ze een menswaardig leven blijven garanderen aan wie er beroep op moet doen.

59. We maken wonen opnieuw betaalbaar: een maximumfactuur voor huur. Wonen weegt steeds zwaarder op het inkomen van gezinnen. Voor arme gezinnen wordt dit onhoudbaar. Groen! wil een aanpassing van de huurwet met de invoering van een maximumfactuur voor huur. Dat kan door een kaderwet die de blokkering en algemene regulering van huurprijzen toelaat. Vervolgens kunnen de gewesten een systeem uitwerken van richthuurprijzen voor bescheiden woningen. Richthuurprijzen bepalen de prijs van een woning aan de hand van kwaliteit, de ligging, voorzieningen in de woning, omgevingsfactoren. Ook wil Groen! een betere regeling voor de huurwaarborg voor mensen in armoede via een huurwaarborgfonds. Inspanningen van de gewesten voor meer sociale woningen in alle steden en gemeenten vormen het sluitstuk om het recht op kwalitatief en betaalbaar wonen voor mensen met lage inkomens te garanderen, én om de druk op de prijzen voor de gehele woonmarkt te verminderen.

60. Groen! wil de groeiende energie-armoede bestrijden. Volgens cijfers van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeentes (VVSG) konden ruim 122 749 gezinnen in 2009 hun energiefactuur niet betalen. Dat zijn meer dan 22 000 gezinnen meer ten opzichte van het jaar daarvoor. Steeds meer mensen worden door de commerciële energiebedrijven van elektriciteit of aardgas afgesloten en doorverwezen naar de 'sociale leverancier'. Ook inzake water nemen afsluitingen toe. Zo schuiven de commerciële energiebedrijven hun minder aantrekkelijke klanten door naar de intercommunales. Agressieve verkoopstechnieken en bewust onderschatte voorschotten brengen mensen in schulden. Groen! wil dat ook de

commerciële energieleveranciers met hun klanten met betaalproblemen voor een lokale adviescommissie komen alvorens ze klanten mogen 'droppen' en doorverwijzen naar de sociale leveranciers. Verder wil Groen! via energie-audits en investeringen de energiefactuur van kwetsbare gezinnen prioritair doen dalen (zie hoofdstuk klimaat). Sociale tarieven worden best automatisch toegekend. We willen dat de federale overheid initiatieven op dit punt coördineert met de gewesten.

61. We maken een kwalitatieve gezondheidszorg voor iedereen betaalbaar. Arme mensen sterven vroeger dan anderen. Ze ervaren vaak drempels in de toegang tot gezondheidszorg. De ongelijkheid voor ziekte en zelfs de dood is één van de meest fundamentele en onrechtvaardige ongelijkheden in ons land. Groen! wil een kwalitatieve gezondheidszorg voor iedereen betaalbaar maken door een uitbreiding van de maximumfactuur voor gezondheidszorg, een automatische toekenning van verhoogde tegemoetkomingen aan wie er recht op heeft (OMNIO-statuut), een veralgemening van het derde betalersysteem en doelgerichte campagnes naar groepen die vandaag te weinig en te laat van de gezondheidszorg gebruik (kunnen) maken. Wijkgezondheidscentra kunnen de drempel verlagen en de toegankelijkheid verhogen. (zie ook hoofdstuk sociale zekerheid)

62. We schaffen de onderhoudsplicht voor zorgbehoevende ouderen af. De onderhoudsplicht van kinderen voor hun zorgbehoevende, bejaarde ouders zorgt vandaag voor grote onrechtvaardigheden. Het ene OCMW vordert verleende steun terug, het andere niet. Bovendien zorgt dit vaak voor grote spanningen binnen families. Ook vele ouderen voelen zich ongemakkelijk om 'ten laste' te moeten vallen van hun kinderen. Groen! wil de afschaffing van de onderhoudsplicht voor zorgbehoevende ouderen, tenzij mensen zichzelf in een situatie van onvermogen hebben gebracht door schenkingen aan hun kinderen. Samen met een versterking van de zorgverzekering en van het zorgaanbod is het garanderen van een kwalitatieve en betaalbare verzorging een overheidstaak.

72. We maken werk van automatische toekenning van sociale rechten. Al te vaak nemen mensen hun rechten niet op, omdat ze de mogelijkheden niet kennen of omdat de procedures te complex zijn (OMNIOstatuut, sociale tarieven, uitkeringen, ...). Groen! wil een automatische toekenning van sociale rechten waar mogelijk. Administratieve vereenvoudiging staat hier ten dienste van de kwetsbaarste groepen.

4. Begroting en fiscaliteit

86. prioriteit voor de laagste inkomens. Hoewel ook de lagere inkomens van de vorige belastingverlaging hebben kunnen genieten, is die vooral ten goede gekomen van de hoogste inkomens. Daarom wil Groen! dat nu prioriteit gaat naar maatregelen die vooral de laagste inkomens ten goede komen. Een ideale aanpak hiervoor lijkt het verhogen van de belastingvrije som.

5. Sociale zekerheid

Een zeker, waardig en welvaartsvast wettelijk pensioenen als prioriteit

92. Een verhoging van de minimumpensioenen en van de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO), zodat het inkomen van alle gepensioneerden boven de Europese armoedegrens uitkomt.

93. We trekken in tweede orde ook de pensioenen van de middengroepen op, om niet alleen het overleven, maar ook (ten dele) de levensstandaard te verzekeren. Zo blijft ook het draagvlak van het bestaande pensioenstelsel en bijdragestelsel voldoende breed. Groen! wil daarom de kloof tussen een gemiddeld loon en het pensioen opnieuw verkleinen. Dat betekent voor de lage en middelhoge pensioenen een inhaalbeweging voor de verloren welvaartsvastheid van de voorbije twee decennia. We willen de daling van de vervangingsratio omkeren en streven op termijn naar pensioenen die minimaal 75% van de 5 beste jaren van het beroepsinkomen vormen (bij een volledige loopbaan).

94. Groen! wil de kloof tussen de hoogste en de laagste pensioenen verkleinen. De verschillende pensioenstelsels (werknemers, ambtenaren en zelfstandigen) groeien daarbij geleidelijk naar elkaar toe. Gegeven de financiële uitdaging betekent dit meer een grotere solidariteit binnen één generatie, waarbij de kloof tussen de laagste en de hoogste pensioenen (vooral van topambtenaren) verkleint.

95. Groen! wil de gelijkgestelde periodes in de pensioenopbouw behouden. Mensen die werkloos zijn, ziek, of die ouderschapsverlof- en tijdskrediet opnemen, bouwen pensioenrechten op dankzij de erkenning van deze periodes als 'gelijkgestelde periodes'. Daar zijn goede redenen voor. Werklozen mogen geen twee keer worden gestraft: één keer vandaag omdat ze geen werk hebben en moeten terugvallen op een vervangingsinkomen, én nog eens omdat ze pensioenrechten zouden verliezen. Ook voor de gelijkstelling van systemen van ouderschapsverlof en tijdskrediet zijn goede redenen: wanneer we mensen willen aanmoedigen meer zorgtaken op te nemen en/of arbeid en gezin duurzamer te combineren, dan is het cruciaal om de invloed op het latere pensioenopbouw te beperken.

96. Groen! is voorstander van het huidige repartiestelsel voor de wettelijke pensioenen: de huidige werknemers en belastingplichtigen betalen de huidige pensioenen, de werknemers en belastingplichtigen morgen betalen de pensioenen morgen. Iedere overschakeling naar of aanvulling met vormen van kapitalisatie (waarbij mensen nu sparen voor hun eigen pensioen later) betekent dat de huidige generatie werkenden dan dubbel betaalt: zowel voor de huidige gepensioneerden als voor hun eigen pensioen later. Daarnaast verhoogt kapitalisatie de afhankelijkheid van gepensioneerden van de financiële markten, waar de pensioenreserves deels worden belegd : allesbehalve een garantie voor voldoende pensioenzekerheid.

97. We beperken het armoederisico bij gepensioneerde vrouwen. Door onvolledige loopbanen vallen vrouwen vaak terug op een zeer laag pensioen. Groen! wil het minimumpensioen verhogen. We willen ook de invloed van echtscheiding op het latere pensioen beperken. Daarom willen we onderzoeken wat de effecten zijn van de verdere uitbouw van wettelijke overdraagbaarheid van pensioenrechten op de partner. Groen! wil

ook een regeling over de verdeling van de opgebouwde pensioenrechten in geval van scheiding, zowel voor het wettelijk pensioen als voor aanvullende pensioenen. Dat kan door de invoering van een 'gemeenschap van sociale rechten', die partners vrijwillig kunnen aangaan.

98. We informeren mensen beter over hun pensioenopbouw. Groen! wil dat mensen op ieder moment in hun loopbaan hun opgebouwde pensioenrechten kunnen raadplegen. Als eerste stap bezorgt de Rijksdienst voor Pensioenen alle mensen op actieve leeftijd jaarlijks een overzicht van hun opgebouwde pensioenrechten. In een latere fase is dit online consulteerbaar.

De prioriteit van sterke en welvaartsvaste wettelijke pensioenen betekent dat de aanvullende pensioenen niet de kern van het pensioendebat vormen, maar slechts aanvullend blijven.

99. Aanvullende pensioenen blijven aanvullend. Ze kunnen er toe bijdragen dat ouderen meer financiële middelen hebben om hun gewenste levensstijl te kunnen financieren en zich voldoende 'zeker' voelen wanneer medische of andere kosten opduiken op het einde van de levensloop. Voor Groen! is het echter onwenselijk dat aanvullende pensioenen noodzakelijk zouden worden om een waardige oude dag te kunnen beleven. We willen dat een wettelijk pensioen daar voor instaat, want niet iedereen heeft de mogelijkheid (gehad) om te kunnen sparen. Daarom is voor ons een versterking van het wettelijk pensioen prioritair.

100. De sociale partners spelen een cruciale rol bij de verdere uitbreiding van de tweede pijler, zodat de ongelijkheid tussen sectoren met en zonder tweede pijler verdwijnt. Dit gebeurt in de eerste plaats via sociaal overleg: de aanvullende bedrijfspensioenplannen maken immers deel uit van de loononderhandelingen.

101. Groen! wil de huidige aftrekbaarheid van pensioensparen toespitsen op beleggingen in ethische pensioenfondsen.

104. Groen! wil de kloof tussen de feitelijke en de wettelijke pensioenleeftijd verkleinen. Op korte termijn, met het huidige beleidskader, kiest Groen! voor het behoud van de vaste pensioenleeftijd op 65 jaar. De gemiddelde feitelijke pensioenleeftijd ligt vandaag net onder 60 jaar. Dat laat zeer veel ruimte om langer te werken zonder verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd. Dat vereist wel een beleid dat:

- mensen in de loop van hun levensloopbaan meer kansen geeft om arbeid en gezin te verzoenen doorperiodes minder te werken
- in bedrijven én bij de overheid een leeftijdsbewust personeelsbeleid promoot
- langer werken mogelijk maakt. Daarom wil Groen! de mogelijkheden verder uitwerken om op het einde van de loopbaan tot een meer geleidelijke afbouw van de loopbaan (en een geleidelijke opbouw van het pensioen) te komen. Ook stelsels als brugpensioen en tijdskrediet, dat vandaag eerder onbedoeld hiervoor wordt gebruikt, worden hierbij actief ingezet.
- Groen! wil werk maken van uitgroei banen, waarbij oudere werknemers via extra vakantiedagen en vormen van deeltijds werk hun arbeidstijd gradueel kunnen verminderen. Via systemen van mentorschap kunnen oudere werknemers jongere collega's coachen en opleiden. Het sociaal akkoord voor de welzijnssector, waarbij

voor zware beroepen oudere werknemers extra vakantiedagen verwerven, kan daarbij model staan.

105. Actief op pensioen. Pensioen hoeft geen verplichte inactiviteit te betekenen. Met de gestegen levensverwachting en de stijging van het aantal levensjaren in goede gezondheid willen velen ook na de wettelijke pensioenleeftijd actief blijven, via vrijwilligerswerk of het opnemen van zorgtaken (vb. opvang kleinkinderen, zorg voor hoogbejaarde familieleden, ...). Andere gepensioneerden willen ook blijven werken. Vanuit een levensloopperspectief, dat mensen meer keuze wil geven hoe men arbeid over de levensloop verdeelt, is een verdere versoepeling van de combinatie arbeid/pensioen logisch. De voorwaarde is evenwel een versterking van de wettelijke pensioenen. We willen dat blijven werken in combinatie met een pensioenuitkering steeds een vrije keuze is, en nooit een noodzaak omdat de wettelijke pensioenen te laag zijn.

Gezondheidszorg in betere conditie

Een kwalitatieve en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg is een basisvoorziening. Groen! vertrekt van vier duidelijke principes: zet de patiënt centraal, investeer in preventie, laat mensen op een gezonde manier genezen en maak kwalitatieve gezondheidszorg voor iedereen toegankelijk.

Iedereen kan ziek worden en ziekte maakt mensen kwetsbaar, ook financieel. Dat iemand niet de juiste zorg krijgt of zich zorgen moet maken over de factuur, kan eigenlijk niet. De gewenste kwaliteit en toegankelijkheid kunnen maar gerealiseerd worden met een publieke basisverzekering die voldoende gezondheidsrisico's dekt. Dat steeds meer mensen noodgedwongen een private hospitalisatieverzekering moeten hebben om zorg betaalbaar te houden, is een hoogst onwenselijke evolutie.

De vergrijzing zorgt voor een stijgende zorgvraag en dus voor toenemende kosten. Maar er zijn ook nog andere oorzaken voor de stijgende budgetten: medische overconsumptie door het voorschrijfgedrag en door te veel technische prestaties. Ook milieuvervuiling en levensstijl kunnen gezondheidsrisico's vergroten: denk maar aan de impact van fijn stof en luchtvervuiling.

Om de gezondheidszorg in een vergrijzende samenleving te verbeteren en betaalbaar te maken, willen we ziekte proberen voorkomen en ziekte-uitgaven rationaliseren. De rationalisering mag echter niet ten koste gaan van de toegang tot zorg aan hoge kwaliteit voor iedereen. Wel is discussie nodig over de zin en onzin van bepaalde medische ingrepen. Tegelijk passen we de ziekenhuisfinanciering aan om komaf te maken met medische overconsumptie. We sensibiliseren zorgverstrekkers over het voorschrijven van te veel of te dure medicijnen.

Voorkomen is nog altijd beter dan genezen. We willen preventie veel hoger op de agenda. Een effectief milieu- en sociaal beleid kan ziekte vermijden. Ook mensen stimuleren om meer te bewegen en gezonder te eten kan gezondheidsproblemen voorkomen.

17. Een duurzame groeinorm. Voor Groen! is de huidige groeinorm in de gezondheidszorg geen fetisj. Een bijsturing naar een minder prestatiegerichte gezondheidszorg, met meer transparantie en een systematische monitoring van kostenverschillen kan de stijgende kosten beheersbaar maken, zonder dat patiënten moeten inleveren.

17. We versterken de eerstelijns geneeskunde, om de toegankelijkheid tot zorg te verbeteren en de kosten te verminderen. Een sterke eerste lijn zorgt er immers voor dat mensen sneller hulp zoeken (voor het te laat is) en dat overbodige dure visites bij specialisten of op de spoedafdeling worden vermeden. Tegelijk dalen zo de kosten voor de overheid. Om de gezondheidszorg betaalbaar en toegankelijk te maken neemt de huisarts meer een spil- en verdeelfunctie op (echelonnering). Groen! wil daarbij wijkgezondheidscentra actief stimuleren. Een opstartbudget voor de centra en een financiële aanmoediging om zich als artsen te verenigen zouden grote stappen voorwaarts betekenen.

17. We versterken het Globaal Medisch dossier. We willen dat de relevante informatie uit het globaal medisch dossier in de toekomst beschikbaar is voor andere zorgverstrekkers die de patiënt behandelen. Bovendien willen we werk maken van het elektronisch medisch dossier, dat het registreren en uitwisselen van gegevens sterk zal bevorderen.

17. Uitbreiding van de derde-betalersregeling: voor mensen met een laag inkomen is een doktersvisite vaak een grote hap uit hun budget. Mensen met een laag inkomen zouden daarom op visite bij de arts enkel het remgeld betalen in plaats van het ganse bedrag te moeten voorschieten. Zo kunnen we de toegang tot gezondheidszorg voor mensen met een OMNIO-statuut gevoeliger verbeteren.

17. Automatische toepassing van het OMNIO-statuut (het vroegere WIGW-statuut), dat sociaal kwetsbare mensen recht geeft op verhoogde tegemoetkomingen.. Groen! wil verhoogde tegemoetkomingen automatisch toekennen aan wie er recht op heeft. Vandaag is de procedure zo complex dat de te veel gerechtigden er geen gebruik van maken.

17. We maken geneesmiddelen goedkoper dankzij het kiwi-model. De uitgaven aan geneesmiddelen stijgen jaar na jaar. Door goedkopere generische ('witte') geneesmiddelen is de prijs van de gevestigde geneesmiddelen reeds gevoelig gedaald. Groen! wil openbare aanbestedingen voor geneesmiddelen. Bij de introductie van nieuwe, vaak zeer dure, geneesmiddelen treedt de overheid actiever op en gaat consequent prijsonderhandelingen met de farmaceutische industrie aan. Hiervoor is een duidelijk wettelijk kader nodig.

17. We responsabiliseren artsen bij hun voorschrijfgedrag. De uitgaven aan geneesmiddelen kunnen verminderen door de artsen te responsabiliseren in hun voorschrijfgedrag. Voorschrijven op stofnaam en/of voorschrijven van de 'witte' geneesmiddelen zijn daarbij hefboomen. De arts wordt op onafhankelijke en wetenschappelijke manier geïnformeerd over de kosten-baten van het voorschrijven van elk geneesmiddel.

17. Uitbreiding van de maximumfactuur. Deze dekt nog steeds onvoldoende de hoge gezondheidsuitgaven van chronisch zieken (suikerziekte, nierpatiënten,...) en psychiatrische patiënten in een instelling. Voor deze groep patiënten willen we de remgelden die momenteel niet gedekt zijn mee opnemen te worden in de maximumfactuur.

17. Tariefzekerheid voor patiënten bij hospitalisatie. Het systeem van supplementen is voor patiënten volstrekt ondoorzichtig en kan de kostprijs sterk opdrijven. Grotere transparantie en een plafonnering van supplementen in éénpersoonskamers is noodzakelijk.

17. Een herziening van de ziekenhuisfinanciering. We willen dat de ziekenhuisfinanciering evolueert naar een vast bedrag per patiënt en niet langer volgens het aantal prestaties. Zo vermijd je overconsumptie. Dit systeem is bovendien transparanter. De invoering gebeurt geleidelijk en er wordt over gewaakt dat de kwaliteit van de zorg bewaard blijft.

17. We versterken de geestelijke gezondheidszorg. Groen! wil een versterking van het zorgaanbod door de concrete realisatie van zorgcircuits en –netwerken met prioritaire aandacht voor zorg in de thuisomgeving aan personen met psychische problemen. Dit kan door gespecialiseerde teams, maar ook door andere zorgverleners. Belangrijke onderdelen van deze zorgcircuits en netwerken zijn de uitbouw van crisis- en spoedopvang, samenwerking en cliëntoverleg tussen gespecialiseerde en niet-gespecialiseerde zorgactoren en integratiebevorderende initiatieven. Groen! wil een terugbetaling van de psychotherapie samen met een betere bescherming van de titel van psychotherapeut. Ook interculturalisering en uitbreiding van de geestelijke gezondheidszorg voor mensen van andere etnische afkomst, zoals vluchtelingen, is een must.

17. Versterkte patiëntenrechten. Meer participatie van patiënten en erkenning van representatieve patiëntenorganisaties zijn hefboomen voor een gezondheidszorg in dialoog.

17. We promoten actief gezondere levensstijlen. Door gezonder te leven kan ziekte vermeden worden. Het verder terugdringen van tabak (ondermeer door een veralgemeend rookverbod in de horeca) redt levens. Het matigen van de vleesconsumptie kan heel wat kwalen aan hart en vaten voorkomen en vermindert onze ecologische voetafdruk. We willen initiatieven zoals de Veggie-dag ondersteunen, waarbij de publieke sector en het onderwijs het voorbeeld geven.

17. We investeren in zorgberoepen. De stijgende zorgnoden door de vergrijzing vereisen voldoende en gekwalificeerd personeel. Om de tekorten op te vangen zijn goede loon- en arbeidsvoorwaarden een belangrijke hefboom om goede zorg te kunnen garanderen.

17. Groen! wil dat ziekenhuizen en rusthuizen de eventuele keuze van de patiënt voor euthanasie respecteren, zodat mensen in hun laatste levensdagen niet verplicht worden op zoek te gaan naar een andere instelling.

Naar een bredere en meer rechtvaardige financiering

106. Een voldoende sterke sociale zekerheid is voor Groen! tot één van de basistaken van de overheid. Om de kostprijs in tijden van vergrijzing betaalbaar te houden, is een meersporenbeleid het enige antwoord.

107. Een hogere werkzaamheidsgraad en mensen langer laten werken is een eerste, maar onvoldoende spoor. Het vereist wel een aangepast levensloopbaanbeleid (zie hoofdstuk werk)

108. Om de 1ste pensioenpijler prioriteit te geven in een periode waarin de levensverwachting verder toeneemt, is een versterking van de financiering van de pensioenen noodzakelijk binnen het geheel van de sociale bijdragen. Overleg met de sociale partners hierrond is cruciaal.

109. Een bredere financieringsbasis van de sociale zekerheid is ten slotte onontbeerlijk. Groen! kiest voor een juistere en meer rechtvaardige fiscaliteit, waarbij de sterkste schouders niet de meeste mogelijkheden krijgen om zich te onttrekken aan hun bijdrage, maar waarbij eenieder naar vermogen bijdraagt aan noodzakelijke voorzieningen. Hiervoor wil Groen!:

- Een verschuiving van lasten op arbeid naar belasting op milieuvervuiling is gericht op het verlagen van de arbeidskost, zonder dat dit de financiering van de sociale zekerheid in het gedrang mag brengen. Studies van het Planburo geven aan dat zo'n verschuiving een gunstig effect op de werkgelegenheid heeft .
- Daarnaast heeft de sociale zekerheid nood aan bijkomende inkomsten. Groen! pleit voor een verdere uitbouw van de alternatieve financiering op basis van een belasting van inkomsten uit vermogens. Dit kan onder de vorm van een Algemene Sociale Bijdrage.
- Vermogenswinstbelasting
- Hervorming notionele intrestaftrek

Deze bredere financieringsbasis vindt u meer in detail uitgewerkt in het hoofdstuk Begroting en Fiscaliteit.

6. Klimaat en energie

116. We pakken energiearmoede structureel aan. Momenteel bestaan er maar liefst vijf verschillende sociale federale energiefondsen die naast elkaar werken zonder duidelijke resultaten in de praktijk (Sociaal Stookoliefonds; het organiek begrotingsfonds 'Fonds voor forfaitaire vermindering voor verwarming met stookolie, lamppetroleum (type C) en bulkpropanaan, het fonds voor forfaitaire verminderingen voor verwarming met aardgas en elektriciteit ; het Sociale energiefonds voor gas en elektriciteit en het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost). Groen! pleit voor daarom voor:

- de creatie van één sociaal klimaatfonds voor het verlichten van de energiefactuur van mensen met een laag inkomen.
- Omvorming van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost tot een echt Fonds ter bestrijding van energiearmoede. Dit fonds focust op armen en op een preventieve aanpak van energiearmoede door het financieren van energieaudits en energiebesparende investeringen.
- Toekenning van sociale tarieven op basis van het globale inkomen. Deze toekenning gebeurt, zoals vandaag, automatisch.

8. Mobiliteit en verkeersveiligheid

160. Investerings in infrastructuur gaan prioritair naar openbaar vervoer en goederentransport per boot of spoor. Concreet betekent dit: geen verbreding van de Brusselse ring, maar wel het Gewestelijke Express Netwerk (GEN) versneld realiseren.

163. We verhogen de concurrentiekracht van het openbaar vervoer (NMBS) ten opzichte van de auto. Groen! wil dat in de nieuwe beheersovereenkomst en het investeringsplan voor de

komende 10 jaar, volgende punten zeker worden opgenomen: Een reizigersgroei is zeker mogelijk, zowel voor het pendelverkeer als het recreatief verkeer.

- Investerings gaan prioritair naar de bottlenecks die capaciteit- en frequentieverhoging in de weg staan (bijvoorbeeld: de Brusselse Noord-Zuidverbinding)
- Lokale lijnen hebben een nieuwe impuls nodig. Dit kan door (1) regionale stations te heropenen, (2) te investeren in overstapmogelijkheden met tram en lightrail en (3) parkeermogelijkheid te voorzien aan kleinere stations in de stedelijke rand i.p.v. te investeren in megaparkings aan de grote stations. Zo is er naast het Gen ook nood aan een BEN (Brussels Express Net) dat tegemoet komt aan de verplaatsingen binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Betere spoorverbindingen naar en in landelijke gebieden zoals de kuststreek, Limburg en de Kempen.

164. Groen! wil dat investeringen in infrastructuur prioritair gaan naar openbaar vervoer en goederentransport per boot of spoor. Concreet betekent dit: geen verbreding van de Brusselse ring, maar wel het Gewestelijke Express Netwerk (GEN) versneld realiseren.

165. Toegankelijkheid in en om de treinstations is een prioriteit. Dit gaat zowel over de vlotte toegang van de stations en naar de perrons als over de vlotte overstap naar andere vervoersmiddelen. Dit betekent een vanzelfsprekende aansluiting met fietsenstallingen, overstap op deelfietsensysteem of tram/bus, autodeelwagens, ... door een logische inpassing in de omgeving en een heldere communicatie. Het STOPprincipe duidt hierbij de volgorde van belang aan (fiets en bus dichterbij dan autoparking).

166. Groen! wil de combinatie fiets-trein vereenvoudigen. Naast een vlotte toegang tot stations betekent dit dat de mogelijkheden om de fiets mee te nemen op de trein worden uitgebreid. Zo kan de NMBS, naar analogie met het Cyclotecabonement van de TEC, een speciaal abonnement aanbieden waar de huur van een plooi-fiets is inbegrepen.

9. Justitie

173. Politie: back to the roots. Groen! wil dat er in het politiebeleid opnieuw veel meer aandacht gaat naar basispolitiezorg en wijkwerking. Er is geen nood aan meer blauw, wel aan meer blauw op straat.

- In grote steden heeft elke wijk recht op zijn wijkagent, die elke dag te voet of met de fiets zichtbaar is en een eerste aanspreekpunt vormt. Haar of zijn gegevens zijn bij alle wijkbewoners bekend.
- Er komen opnieuw veel meer politiemensen op het terrein met een multitasking pakket, zodat de basispolitiezorg verzekerd is. Een politie-agent die een overtreding of misdrijf ziet gebeuren, treedt steeds op, bijvoorbeeld de agent die in de interventiedienst werkt en een fout geparkeerd voertuig ziet. De huidige strakke taakverdeling heeft vaak tot gevolg dat de politiemans enkel op zijn/haar terrein blijft.
- Een aantal administratieve taken wordt overgeheveld van politie naar gemeente-administraties.

- De capaciteits- en competentievereisten binnen het opleidings- en recruiteringssysteem worden geëvalueerd om te zien of ze geen inadequate criteria bevatten die verhinderen dat meer kansengroepen doorstromen naar het politiekorps. We stellen meer voorbereidende vormingen ter beschikking voor wie aan deze examens wil deelnemen.
- We willen dat politiebeleid in de multiculturele wijken van grote steden community oriented wordt, in permanente dialoog met lokale verenigingen.

11. Internationaal beleid

De Europese Unie

232. Armoede. 2010 is het jaar voor de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting en de voorbereiding van de Europese Sociale agenda 2011-2015. Met de Lissabon-strategie had Europa de doelstelling om de meest competitieve kenniseconomie van de wereld te worden. Vandaag echter verkeert 17% van de bevolking onder de armoedegrens. Dit komt overeen met 79 miljoen Europeanen. Groen! wil dat de Europese Commissie een aanbeveling doet aan de lidstaten om vervangingsinkomens die zich onder de armoedegrens bevinden (60% van het gemiddelde inkomen van de bevolking) boven de EU-armoedegrens te brengen en ze welvaartsvast te maken.

13. Integere politiek

Burgers beter en sneller betrekken

247. Vaak hoort men de klacht dat participatie beslissingsprocessen vertraagt en bemoeilijkt. 'Sneller door beter' dreigt dan een alibi te worden voor minder inspraak. Groen! wil die houding omkeren: wij kiezen voor open besturen, vanuit de overtuiging dat participatie niet enkel zorgt voor een breder draagvlak, maar ook de kwaliteit van het beleid verbetert. Het maatschappelijk debat en overleg met het middenveld worden proactief georganiseerd bij het begin van elk project of initiatief. Een maatschappelijk draagvlak creëer je gaandeweg, niet aan het einde van een proces. Wie tijdig betrokkenheid organiseert, voorkomt veel problemen aan het einde van de rit.

248. Om de representatieve democratie te verrijken, wil Groen! ruimte geven aan allerlei vormen van meer participatieve democratie, waar burgers actief bij het maatschappelijk debat betrokken worden, zoals burgerjury's, participatiebudgetten,...

249. Daarnaast wil Groen! de betrokkenheid van burgers vergroten via zowel bindende referenda als adviserende volksraadplegingen. Dergelijke referenda en volksraadplegingen vormen het sluitstuk van een ruim maatschappelijk debat. Ook vormen van 'e-democratie' (inzet van nieuwe media) willen we kansen geven, als aanvulling op meer klassieke instrumenten.